

„uitdeeling verstaan het totaal der uitdeeling, zonder winst-
„aandeelen van commissarissen of gecommiteerden, bestuur-
„ders of beheerende vennoten en verder personeel”

te doen vervallen.

De vermindering wegens belastingplicht in de koloniën en het buitenland worden dan dus ook toegepast op de tantièmes, hetgeen tot nu toe niet het geval was. In verband hiermee worden ook eenige wijzigingen voorgesteld in de wet van 26 Juli 1918, waarbij geregeld werd de heffing van gemeentelijke opcenten op de dividend- en tantiëmebelasting. Volgens die wet werden ten behoeve van de gemeente minstens 30 en hoogstens 48 opcenten geheven.

Ter voorkoming van dubbele belasting werd in art. 3a der opcentenwet voorgeschreven, dat de opcenten op de hoofdsom der tantiëmebelasting worden gehalveerd, wanneer het een lichaam betreft dat kantoren of andere vaste inrichtingen in het buitenland of de koloniën heeft en slechts voor een vierde gedeelte zullen worden geheven indien het lichaam zijn bedrijf of zijn hoofdbedrijf *uitsluitend* in de koloniën of in den vreemde uitoefent. Het hier bepaalde geldt natuurlijk niet voor de opcenten op de hoofdsom der dividendbelasting, want door toepassing van de art. 27 en 28 wordt deze laatste hoofdsom reeds verminderd wegens belastingplicht in de koloniën of het buitenland.

Volgens de aanhangige wijziging worden de opcenten onveranderlijk bepaald op 48 en art. 3a wordt afgeschaft.

Dit artikel 3a kan vervallen, omdat tegen de heffing van dubbele belasting over de tantièmes een voorziening is getroffen door het vervallen van art. 30 der wet op de D. en T. bel. Immers volgens het nieuwe stelsel worden de belastbare dividenduitdeelingen en de belastbare tantièmes bij elkaar geteld en op de aldus verkregen som wordt zoo noodig een vermindering toegestaan van wege de toepassing van art. 27 en 28.

De overige wijzigingen in beide genoemde wetten zijn voor de techniek der berekening van weinig belang en worden dus hier verder buiten beschouwing gelaten.

Voor de ondernemingen die uitsluitend hier te lande gevestigd zijn brengen de verschillende voorgestelde wijzigingen geen verschil in het bedrag dat ten slotte aan belasting verschuldigd is. Voor ondernemingen die hun winst geheel of gedeeltelijk in de koloniën of het buitenland verkrijgen leveren de wijzigingen wel voordeel op. Nemen wij als voorbeeld een onderneming die haar geheele winst in Ned. Indië verwerft. Thans wordt maximaal geheven $\frac{1}{3} \times 9.05\%$ dividendbelasting en een tantiëmebelasting van 5% vermeerderd met 33 plus maximum 12 opcenten of tezamen 7.25%. Onder het nieuwe systeem zal van dividenden plus tantièmes worden geheven $\frac{1}{3}$ van 9.05%, zoodat het voordeelverschil bedraagt 7.25% minus 3.017% van de belastbare tantièmes of 4.233%.

Dit voordeelig verschil wordt natuurlijk geringer indien niet alle winst in de koloniën is verkregen of tevens een gedeelte in het buitenland haar oorsprong vindt.

Tot slot meenen wij geheel te kunnen instemmen met de meening van den tegenwoordigen Minister, uitgesproken in de Mem. v. Toel. waar te lezen is:

„Ook zal daardoor aan de met de toepassing der wet belaste ambtenaren veel onproductief werk worden bespaard, hetgeen vooral in den tegenwoordigen tijd van buitengewoon belang is.” De Minister had tegelijk met de ambtenaren nog kunnen noemen de belastingplichtigen.

A. GROENEVELD

BESLECHTE GESCHILLEN

Red. Mr. A. E. J. NYSINGH

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

DE ZEVEN GETORPEDEERDE SCHEPEN

De feiten zal men zich wellicht herinneren, daar het geval geheel Nederland destijds min of meer in opschudding heeft gebracht.

Eind Januari 1917 was de verscherpte duikbootoorlog afgekondigd. Een zevental Nederlandsche schepen waren op de terugreis van Amerika naar ons land; de Engelsche autoriteiten hadden deze schepen naar Falmouth gedirigeerd voor onderzoek; na afloop daarvan was het plan benoorden Schotland om naar Rotterdam te stoomen. Men stak — in den letterlijken zin des woords — van wal, doch kort na het vertrek uit Falmouth — op 22 Februari 1917 — ontmoette men een Duitse duikboot, die de schepen zonder meer heeft getorpedeerd, tengevolge waarvan zij alle zeven direct zijn gezonken.

De reederijen waaronder de Holland Amerika Lijn en de Rotterdamsche Lloyd riepen de hulp in van den Minister van Buitenlandsche Zaken, om langs diplomatieken weg van de Duitse regeering schadevergoeding te verkrijgen.

Inderdaad stelde onze Minister zich met het Duitse Gouvernement in verbinding; wellicht heeft daartoe ook de overweging gegolden, dat het hier betrof een belang, niet alleen van de betrokken reederijen maar ook van het geheele Nederlandsche Volk, omdat de beschikking over voldoende scheepsruimte voor den aanvoer van grondstoffen en voedingsmiddelen, vooral in die dagen, een vitaal belang was.

De Nederlandsche Regeering had met haar optreden succes. Als resultaat van de door haar gevoerde onderhandelingen wist zij met het Duitse Gouvernement een regeling te treffen, waarbij Duitschland aan haar in eigendom afstand ter vervanging van de zeven getorpedeerde schepen zeven Duitse schepen van gelijke waarde als de getorpedeerden, welke in Nederlandsch Indische havens lagen, en zulks tegen betaling door onze Regeering van een bedrag gelijk aan het totaal van de sommen, waarvoor de schepen waren verzekerd geweest.

De Regeering deed deze regeling strekken ten bate en laste der betrokken reederijen, die dus de Duitse schepen in eigendom verkregen en de Duitse Regeering de overeengekomen bedragen betaalden.

En daarmee was de zaak geregeld en waren zoowel de Regeering als de reederijen geholpen in hun gemeenschappelijk belang: directe aanvulling en herstel van de verloren gegane scheepsruimte, een punt gelijk gezegd van zeer veel belang in de toenmalige tijdsomstandigheden.

Was de zaak wat Duitschland betreft in orde, wat de assuradeuren betreft moest de kwestie nog beginnen. De verzekerde sommen waren door hen nog niet vergoed, en zij bleken niet van zins daartoe goedschiks over te gaan.

De procedure welke hieruit is ontstaan, is ten slotte bij arrest van den Hoogen Raad van 8 Februari 1924 beslist, het is deze procedure welke wij thans aan een nadere beschouwing zullen onderwerpen.

Betwist werd niet de aansprakelijkheid voor het verlies. De polissen hadden inderdaad betrekking én op de zeven schepen én op de reis, waarop de torpedeering is geschied én op het risico van het verloren gaan tengevolge van een dergelijke oorlogshandeling: „including risks of mines and/or torpedoes and/or other engines of war”.

Het verweer had een geheel anderen grond.

De reederijen hadden de Duitse schepen gekregen ter vervanging van de schepen, welke zij hadden verloren, doch tegen betaling van bedragen, gelijk aan de verzekerde sommen.

Was de waarde van de Duitse schepen inderdaad gelijk geweest aan die van de getorpedeerde schepen, dan hadden de reederijen schade geleden tot de door hen aan Duitschland betaalde bedragen. In de regeling tusschen de beide regeeringen was aangenomen, dat dit ook in werkelijkheid het geval was. Doch de werkelijkheid was — althans volgens assuradeuren — een andere: de Duitse schepen waren veel en veel meer waard dan de verloren gegane schepen, waarvoor zij in de plaats kwamen. Om een voorbeeld te noemen: het s.s. Noorderdijk van de Holland Amerika Lijn, verzekerd voor f 1.140.000.— werd vervangen door het s.s. Gernis, tegen betaling dus van f 1.140.000.—, doch met een werkelijke waarde van meer dan vier miljoen gulden.

In stede dus van door de getroffen regeling met de Duitse Regeering ten opzichte van hun vloot in gelijke positie te blijven, doch ten opzichte van hun vermogen schade te hebben geleden tot een bedrag als door hen aan de Duitse Regeering betaald, hebben de reederijen door de meerdere waarde van de Duitse schepen niet alleen die schade dubbel en dwars vergoed gekregen maar bovendien nog een groote winst kunnen boeken.

Nog eens: alles volgens assuradeuren. Of het waar is weten wij niet; zij hebben het in het proces wel te bewijzen aangeboden, doch zijn tot het leveren van dat bewijs niet toegelaten.

Eenmaal uitgaande van dit standpunt was het verweer van assuradeuren in rechte, dat de reederijen zelfs meer dan de door hen geleden schade van Duitschland hadden vergoed gekregen, zoodat er geen verdere schade was en zij, assuradeuren mitsdien niets meer hadden te vergoeden: Geen schade en dus geen schadevergoeding.

Inderdaad kan een dergelijk verweer gegrond zijn; verzekering heeft tot doel het verkrijgen van schadevergoeding niet het maken van winst. En in het algemeen moet dan ook bij betwisting van geleden schade de verzekerde bewijzen dat hij schade heeft geleden en tot welk bedrag.

Toch hebben assuradeuren geen succes kunnen boeken; noch bij de Rechtbank in Rotterdam noch voor het Haagse Hof noch voor den Hoogen Raad: hun verweer — gesteld het was feitelijk juist — werd ongegrond geoordeeld, en dus was er geen reden hen tot het verlangde getuigenbewijs toe te laten; immers of de hooge waarde der Duitse schepen zou worden bewezen of niet, het zou op de beslissing van de zaak geen invloed mogen hebben, volgens de eenstemmige beslissing in drie instanties.

De beslissing van Rechtbank en Hof laten wij terzijde. In de polissen kwam een bepaling voor, welke Engelsch recht op de verzekering toepasselijk verklaarde. („Deze verzekering wordt uitsluitend door Engelsch assurantierecht en aanvullende usantien beheerscht tenzij hieromtrent in deze polis uitdrukkelijk anders wordt bepaald”). Nu mag het waar zijn, dat het Engelsch recht met betrekking tot deze zaak geen verschil toont met het Nederlandsche recht — de Rechtbank te Rotterdam stelde dit uitdrukkelijk vast — dat neemt niet weg dat én Rechtbank én Hof hun beslissing moesten baseeren niet op Nederlandsch, maar op Engelsch recht waardoor die beslissingen voor belangstellenden in Nederlandsch recht op het tweede plan komen.

Aan de eigenaardige inrichting van de cassatieprocedure danken wij ten slotte een arrest in deze zaak geheel gebaseerd op Nederlandsch recht.

Men weet, in cassatie kunnen alleen rechtskwesties, geen

vragen van feitelijken aard worden behandeld. De vraag is daar alleen of de lagere rechter, gegeven de door hem vastgestelde feitelijke toedracht van de zaak, de wet al dan niet juist heeft toegepast.

Als kwestie van feitelijken aard wordt nu ook beschouwd inhoud en uitlegging van vreemd recht; men kan niet in cassatie komen op grond dat de Nederlandsche rechter een vreemd recht zou hebben geschonden of verkeerd toegepast: het oordeel daarover is volgens vaststaande jurisprudentie voorbehouden aan den rechter, die over de feiten oordeelt.

Assuradeuren hadden dus in cassatie alleen dan kans van slagen, indien het Hof met zijn beslissing de Nederlandsche wet zou hebben geschonden, hetgeen op zich zelf wel mogelijk zou zijn, ook al was Engelsch recht op de overeenkomst toepasselijk verklaard, omdat de bepalingen eener overeenkomst, als hoedanig in dergelijke gevallen ook de inhoud van het vreemde recht moet worden beschouwd nimmer toepasselijk zijn, indien zij in strijd zouden komen met bepalingen van het Nederlandsch *dwingend* recht, met Nederlandsche wetbepalingen dus, waarvan afwijking bij overeenkomst niet geoorloofd moet worden geacht.

En zoo kreeg dan de Hooge Raad te beslissen over de vraag of de beslissing van het Hof, indien Nederlandsch recht was toegepast, niet in strijd zou zijn met dwingende regelen van dat recht. Als zoodanige regel van dwingend recht, welke zou zijn geschonden, werd door assuradeuren aangevoerd, dat assurantie niet mag worden een bron van winst, en dat nimmer meer behoeft te worden vergoed dan de werkelijk geleden schade.

Op zich zelf is dit juist. Een bepaald artikel, wat een dergelijk voorschrift bevat, moge ontbreken, artikel 254 van het Wetboek van Koophandel bepaalt dat „afstand bij het aangaan der verzekering, of gedurende derzelve loop, gedaan van hetgeen bij de wet tot het wezen der overeenkomst wordt vereischt, of van hetgeen uitdrukkelijk is verboden, nietig is”. En tot het wezen van de overeenkomst behoort én blijkens de geschiedenis van de totstandkoming van het wetboek van koophandel, én blijkens den inhoud van verschillende bepalingen, dat verzekering niet mag zijn of worden een bron van winst voor den verzekerde. Men vreesde, dat het scheppen van belang bij het intreden van de ramp, waartegen was verzekerd, aanleiding zou kunnen geven aan minder consciëntieuse verzekerden, het ongeluk een handje te helpen: men vreesde ook dat verzekering zonder belang of voor meer dan het werkelijk belang, zou ontaarden in een soort dobbelspel, in spel of weddenschap.

Tusschen deze soort overeenkomsten en de verzekering bestaat juridisch inderdaad verwantschap;

Beide zijn overeenkomsten, zooals Prof. Molengraaff het heeft uitgedrukt, waarbij partijen zich verbinden tot het geven over en weer van eene geldsom, en tevens, voor een van hen beiden of voor beiden, de vervulling der verbintenis of den omvang der praestatie afhankelijk stellen van het plaats grijpen eener onzekere gebeurtenis.

Het verschil ligt juist hierin, dat verzekering is een schadevergoedingcontract, terwijl er spel of weddenschap is wanneer geen der partijen vooraf (d.w.z. zonder de gesloten overeenkomst) financieel belang heeft bij het al dan niet intreden van de onzekere gebeurtenis.

En aan dat verschil heeft de wet zich vastgeklampt en zich willen vastklampen.

„Zonder belang bij de verzekerde zaak, kan geene assurantie worden gedacht, tenzij dezelve ontaarde in een enkel spel of bloote weddenschap over het voorvallen eener anderszins onverschillige en onzekere uitkomst. Dit kan of mag de wet niet toelaten, en hare bepalingen hebben eene eigenaardige strekking tot voorkoming daarvan .....

Zoo sprak op 9 Maart 1826 in de Kamer de Heer Sypkens, zoo spraken in die dagen ook anderen, zoo spraken en dachten allen die op de totstandkoming van het Wetboek van Koophandel invloed hebben uitgeoefend.

En wanneer dan ook uit het ontwerp 1815 een artikel, luidende: „Verzekering kan voor den verzekerde nimmer winst maar alleen schadeloosstelling geven” is geschrapt, dan is dat niet geschied, omdat men het tegendeel mogelijk wilde maken, maar omdat de Belgische Commissie de weglating had voorgesteld, omdat de bepaling geheel overbodig was.

En terecht mocht men de bepaling als overbodig beschouwen, wanneer men let op den inhoud van tal van bepalingen betreffende de assurantie in het wetboek van koophandel. Men neme artikel 246 dat de verzekering omschrijft als een overeenkomst om den verzekerde schadeloos te stellen wegens een verlies, schade of gemis van verwacht voordeel; men leze artikel 250 dat de verzekeraar niet tot schadeloosstelling is gehouden indien de verzekerde, ten tijde der verzekering geen belang in het verzekerde voorwerp heeft; men denke aan het verbod van oververzekering, aan de regeling van de gevolgen van meerdere verzekeringen voor tezamen meer dan de volle waarde, neergelegd in de artikelen 252, 277 en 278; uit al deze bepalingen, en nog uit vele andere meer, spreekt de zelfde geest: er mag geen belang zijn bij het plaatsvinden van de ramp, waartegen verzekerd is, en de verzekering mag nimmer worden bron van winst.

Assuradeuren behoeven dus naar Nederlandsch recht nooit meer te vergoeden dan de werkelijk geleden schade; heeft de verzekerde wellicht ook een vordering tegen derden, die de ramp hebben veroorzaakt (bij voorbeeld bij brandstichting, bij aanvaring), door de betaling verliest hij deze vordering automatisch en gaat zij over op den verzekeraar, die heeft betaald (artikel 284 Wetboek van Koophandel). En heeft deze derde reeds aan zijn verplichtingen voldaan vóórdat de assuradeur heeft betaald dan is deze laatste van zijn verplichting ontslagen.

Keeren wij thans tot het standpunt van de assuradeuren van de zeven getorpedeerde schepen terug. Hun stelling was, dat de reederijen in de hooge waarde van de van Duitschland ontvangen schepen volledige schadeloosstelling hadden gevonden voor de geleden schade.

Door hen desalniettemin tot betaling te veroordeelen heeft het Hof het Nederlandsche Recht geschonden dat nu eenmaal verbiedt, dat ooit meer dan de werkelijk geleden schade vergoed wordt, onafhankelijk van den wil of de overeenkomst van partijen.

Wanneer, zooals boven werd uiteengezet, nu inderdaad onze wet een dergelijke bevoordeeling uit assurantie positief verbiedt, waarom is de beslissing van de Hooge Raad dan toch ten deele van assuradeuren uitgevallen?

Om twee redenen, welke wij aldus kunnen samenvatten: omdat de meerwaarde der Duitse schepen de geleden *schade niet* heeft vergoed, en omdat de verkregen meerwaarde geen *vergoeding* was voor de geleden schade.

De verzekering behoeft, daarop komt de eerste grond neer, voor de reederijen niet te zijn een bron van winst, ook al konden assuradeuren het bewijs leveren van de meerwaarde der Duitse schepen. Want wat hadden assuradeuren gesteld en te bewijzen aangeboden. Dat de Duitse schepen een hoogere waarde hadden dan de door de reederijen betaalde bedragen, welke overeenkwamen met de verzekerde sommen.

Maar, aldus de Hooge Raad, die bewering geeft geen houvast; er wordt pas winst gemaakt indien het verschil tussehen de waarde en den koopprijs door de reederijen betaald meer zou bedragen, niet dan de verzekerde sommen maar dan de werkelijke waarde van de getorpedeerde schepen op het oogenblik van de

ramp. En nu mag het waar zijn dat de waarde der getorpedeerde schepen in de polissen was getaxeed op de sommen, waarvoor was verzekerd, iedere waarborg ontbreekt, dat die taxatie overeenkomt met de werkelijke waarde van het schip ten tijde van de ramp.

Over de beteekenis van taxatie van de waarde van een verzekerd voorwerp in de polis kunnen wij thans niet uitweiden; wij komen daar wellicht nog op terug in verband met een ander, onlangs gepubliceerd arrest van den Hoogen Raad. Wij volstaan thans met te zeggen dat inderdaad volgens onze wet een taxatie door partijen in de polis voor den rechter niet bindend is; de rechter heeft de bevoegdheid aan den verzekeraar nader bewijs op te leggen van die waarde, terwijl de verzekeraar steeds mag bewijzen, dat de waarde minder dan de taxatie bedraagt.

Zoo kon dan ook de Hooge Raad dit gedeelte van zijn beslissing besluiten met de volgende overweging:

„dat trouwens een betoog, dat de verzekering aantast als „nietig, omdat zij in strijd met dwingend recht de ramp „blijkt te maken tot bron van winst en dus bij den verzekerde een belang schept om zulk een ramp te doen ontstaan, uiteraard mag rekenen uitsluitend met de werkelijke waarde van het verzekerd object en elke beteekenis mist „indien het, om de beweerde winst te construeeren, zich „moet vastklampen aan een gelijkstelling van werkelijke „waarde en taxatie, die juist berust geheel op de aange- „vallen overeenkomst”.

Men gevoelt, deze overweging bevat nog een andere gedachte dan alleen de opvatting in een vorige overweging neergelegd, dat de taxatie niet de waarde ten tijde der ramp bewijst, deze gedachte namelijk dat een nietige verzekering, een „wed” verzekering slechts dan aanwezig is, indien *in werkelijkheid* belang ontbreekt, onverschillig, wat partijen daaromtrent in de polis hebben neergeschreven: welke gedachte, op zich zelf niet onjuist, eenigzins vreemd klinkt als antwoord op het verweer van assuradeuren, dat betaling van de assurantiepenningen voor de reederijen niet zoude zijn vergoeding van schade maar winst, nu eenmaal een regeling met de Duitse Regeering was tot stand gekomen.

Doeh dit daargelaten, er is geen *winst* omdat niet vaststaat noch te bewijzen is aangeboden, dat de waarde van de vervangende Duitse schepen hooger was dan de werkelijke waarde van de Nederlandsche schepen ten dage van de torpedeering; de taxatie in de polis kan daarvoor de maatstaf niet zijn.

En thans de tweede klip, waarop assuradeuren zijn gestrand. De verzekeraar moet de schade vergoeden: is er een vordering op een ander te dier zake, zij gaat na betaling automatisch op hem over; heeft een ander de schade reeds vergoed, dan is de verzekeraar ontslagen.

Maar, en hierop komt het aan, voor dit laatste is noodig, dat ook inderdaad wordt verkregen een *vergoeding* van de geleden schade.

Niet ieder vermogensvoordeel, verkregen naar aanleiding van de ramp is schadevergoeding. Het is het slechts dan als het verstrekt wordt als zoodanig. Neemt het klassieke voorbeeld van de medelijdende tante, die na brand bij haar neef deze verschillende voorwerpen cadeau doet, welke zij toch over heeft: de assuradeuren mogen de waarde daarvan niet in mindering brengen; de tante wilde geen schade vergoeding.

Men kan de zaak ook van een anderen kan bezien, en zoo deed het Hof: wanneer de Duitse schepen inderdaad een hoogere waarde hadden dan de betaalde bedragen staat dat gelijk met winst, behaald door het voordelig besteden van assurantiepenningen. Waar de assuradeuren natuurlijk ook geheel buiten staan.

Maar van welke kant men het ook beziet, allereerst dient te worden vastgesteld of hetgeen de verzekerde heeft verkregen, hem is verstrekt *als schadevergoeding*. Dit is ten slotte een feitelijke kwestie, die naar de omstandigheden van ieder geval moeten worden beoordeeld, en waarover de Hooge Raad zelf dan ook niet kon beslissen.

De Hooge Raad had de beslissing van het Hof daaromtrent te aanvaarden en deze luidde, dat aan de Deutsche Regeering elke bedoeling om verplicht of onverplicht geldelijk nadeel van de reeders te vergoeden vreemd is geweest en die regeering dan ook in den overeengekomen prijs een equivalent zag voor de schepen, welke zij ter vervanging van de getorpedeerde ter beschikking stelde van de Nederlandsche Regeering;

Of deze beslissing van het Hof juist was moest de Hooge Raad in het midden laten, en zullen wij ook in het midden laten.

Het pro en contra beide hebben overtuigde aanhangers gevonden, tot zelfs na afloop van de procedure.

Pro redeneerde men: de Deutsche Regeering mag iedere aansprakelijkheid hebben afgewezen, dat is een kwestie van woorden, er was een volkenrechtelijk debiet, en zij betaalde dan toch maar, zij het in natura, in schepen. Contra zei men: Duitschland wilde niet een vermogensnadeel aan de *reeders* vergoeden, doch het door de Nederlandsche volksgemeenschap geleden nadeel, gelegen in het verloren gaan van scheepsruimte (als ravitailleringsmiddel).

Zooals gezegd, dit is een kwestie van feitelijke appreciatie. Doch juridisch is het arrest van den Hoogen Raad van belang door de volgende overwegingen, welke waard zijn om onthouden te worden:

„dat niet elk voordeel, dat in oorzakelijk verband met een ramp den verzekerde toevalt, vergoeding is van de door de verzekering gedekte schade, die de ramp hem berokkent; dat zoodanig voordeel, van een derde verkregen slechts dan als vergoeding van die schade is te beschouwen, indien het is verkregen of krachtens verplichting van den derde om de schade te vergoeden of ingevolge zijn wil om dit onverplicht te doen”.

A. E. J. N.

UIT EN VOOR DE PRAKTIJK

Red.: A. H. GRONDEL, ABR. MEY, JAMES POLAK

OPGAVE No. 11 (Afdeling II)

INVESTIGATION NAAR AANLEIDING EENER GEVRAAGDE GELDLEENING

(Uitwerkingen vóór 25 Februari te zenden aan A. H. GRONDEL, Weesperzijde 1, Amsterdam)

De N.V. „Inventum” te Delft heeft medio 1924 den verkoop harer installaties in handen gesteld van het technisch bureau „Tebu” te 's-Gravenhage. Inventum ging daartoe over om haren directeur een weinig te ontlasten en hem daardoor de gelegenheid te geven zich meer in het bijzonder tot de technische leiding te bepalen. De Tebu was door de gewonnen relatie gebaat, daar zij een jaar tevoren, wegens onbevredigende resultaten, hare overzeesche kantoren had geliquideerd, om zich voortaan uitsluitend op zaken in Nederland en België toe te leggen. De installaties van Inventum worden op volgende betalingscondities verkocht: 1/3 bij bestelling, 1/3 bij oplevering (gereedkomen der montage), 1/3 2 maanden na oplevering.

Over de samenwerking zijn beide partijen zeer tevreden. Had Inventum in 1923 in het begin van 1924 met werkgebrek te kampen, — de laatste maanden was zij nagenoeg volbelast. Ook voor de eerstkomende maanden is voldoende werk in nota.

De Inventum heeft onlangs aan de Tebu gevraagd, haar voor

enkele maanden met een bedrag van f 25.000.— als tijdelijke geldleening te willen assisteerden. De directeur van Inventum, die f 40.000.— Inventum-aandeelen als onderpand heeft aangeboden, heeft zijn verzoek als volgt toegelicht:

door het toenemen van werk heeft Inventum tijdelijk meerdere kasmiddelen noodig dan ten vorige jare;

voor bankerediet komt Inventum niet in aanmerking, daar zij de bank geen incassopapier, geschikt voor cessie, kan aanbieden;

de laatste termijn van een groote levering, in den aanvang van 1924 gemonteerd, is nog niet binnengekomen. Betreffende afnemer chicaneert, doch Inventum meent er de voorkeur aan te moeten geven met hem tot minnelijk vergelijk te komen, om hem daardoor als klant te behouden.

De Tebu is in principe bereid, de gevraagde geldleening te verstrekken, doch heeft accountantsonderzoek als voorwaarde gesteld. De directeur van Inventum heeft hiertegen geen bezwaar. Hij overlegt onderstaande balans per ultimo 1923:

Goodwill	f	1.—	Aandeelen-	
Patenten	„	1.—	kapitaal	f 250.000.—
Laboratorium	„	1.—	Hypotheek	„ 13.800.—
Kantoormeubel- lair	„	1.—	Crediteuren	„ 112.276.—
Teekenkamer	„	1.—	Interest	„ 1.800.—
Gebouw	„	22.500.—	Onkosten	
Bibliotheek	„	1.—	fabriek	„ 1.200.—
Goederen in depot	„	7.200.—	Bankier	„ 5.200.—
Machines en Ge- reedschappen	„	47.000.—	Postgiro	„ 300.—
Magazijn	„	91.500.—	Winst 1923	„ 6.000.—
Arbeidsloon	„	150.—		
Emballage	„	300.—		
Installaties (Werk onder- handen)	„	5.100.—		
Effecten	„	100.—		
Kas	„	3.000.—		
Debiteuren	„	105.000.—		
Afdeling B	„	63.000.—		
Onkosten Labo- ratorium	„	2.400.—		
Vreemd geld	„	120.—		
Verlies	„	43.200.—		
		f 390.576.—		f 390.576.—

De Inventum-directeur heeft hierbij aangeteekend:

Het gebouw is onlangs getaxeerd op f 30.000.—

Magazijn en Afdeling B (automatische registreertoestellen e.d.) staan voor kostprijs te boek.

Het verlies (ad f 43.200.—) is voornamelijk veroorzaakt doordat een gewonnen procedure wegens ondeugdelijke leverantie (1918) op den Zweedschen fabrikant niet verhaalbaar bleek.

Genoemd verlies is inmiddels gereduceerd door het voordeel resultaat van 1923 (f 6000.—) Den bevredigenden gang van zaken gedurende 1924 in aanmerking genomen, mag over het loopende jaar eveneens winst worden verwacht.

Beschrijf den gang van Uw onderzoek bij Inventum, dat begin December 1924 plaats heeft.

A. H. G.

UITWERKING OPGAVE No. 8

de directie der

te

Mijne Heeren,

Ingevolge Uw opdracht, heb ik een onderzoek ingesteld naar